

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-35>

Денис ІГНАТЬЄВ

аспірант

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)
ignatief@i.ua

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ВІДСУТНОСТІ ОБВИНУВАЧЕНОГО (IN ABSENTIA)

Стаття присвячена дослідженню питання розгляду кримінального провадження без обвинуваченого (*in absentia*), який перебуває на тимчасово окупованій території України. Досліджується питання відповідності запровадженого в ч. 8 ст. 135 КПК України способу судового виклику вимогам ст. 6 Конвенції. На прикладі судової практики Верховного Суду наводяться способи повідомлення обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження. Зроблено висновок про невідповідність вимогам ст. 6 Конвенції вжитого державою заходу (ч. 8 ст. 135 КПК України) щодо повідомлення обвинуваченого, який перебуває на тимчасово окупованій території України та подальший розгляд кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (*in absentia*).

Ключові слова: розгляд кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (*in absentia*), спеціальне судове провадження, кримінальний процес, судове провадження, суд, обвинувачений.

Постановка проблеми. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [7] в Україні був введений воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Воєнний стан в Україні продовжувався неодноразово та на сьогоднішній день він триває.

Наслідком військової агресії Російської Федерації проти України, зокрема, є окупація частини території України. В результаті цього збільшилась кількість кримінальних проваджень, за ознаками злочинів передбачених ст. 111 (державна зрада) та ст. 111-1 (колабораційна діяльність) Кримінального кодексу України [2] (далі – КК України), у вчиненні яких підозрюються (обвинувачуються) громадяни України.

В провадженні судів України перебуває значна кількість кримінальних проваджень за обвинуваченням громадян України у вчиненні на окупованій території України злочинів, передбачених ст. ст. 111, 111-1 КК України. Зокрема за період з лютого 2022 р. по січень 2025 р. до Новомосковського міськрайонного суду Дніпропетровської області надійшло 31 обвинувальний акт у кримінальних провадженнях за ст. 111 КК України, а за ст. 111-1 КК України – 89. При цьому у переважній більшості судових справ обвинувачені перебувають на тимчасово окупованій території України, та не з'являються в судові засідання.

Проблемою в таких справах є належне повідомлення обвинуваченого про наявне щодо нього кримінального провадження та, відповідно, вирішення судом питання розгляду справи за відсутності обвинуваченого.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання розгляду кримінального провадження за відсутності особи (*in absentia*) досліджувалося

в своїх дисертаціях Калінніковим О.В., Маленком О.В., Матвієвською Г.В., Песцовим Р.Г., Калькою І.З., проте в їх роботах залишилося не дослідженим питання забезпечення права на справедливий суд під час розгляду кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (*in absentia*).

Мета дослідження – отримання нових наукових результатів щодо можливостей розгляду кримінальних проваджень за відсутності обвинуваченого (*in absentia*).

Для цього слід визначити алгоритм дій, які встановлені в чинному законодавстві України, і якого необхідно дотримуватися суду при вирішенні питання розгляду кримінального провадження без обвинуваченого (*in absentia*); з'ясувати чи відповідає застосований державою спосіб виклику обвинувачених, які перебувають на тимчасово окупованій території України вимогам ст. 6 Конвенції; визначити способи повідомлення таких обвинувачених про наявне щодо них кримінальних проваджень.

Виклад основного матеріалу. За загальним правилом, визначеним в ч. 2 ст. 314 Кримінального процесуального кодексу України [3] (далі – КПК України), підготовче судове засідання відбувається за обов'язковою участю обвинуваченого. Разом з цим в ч. 2 ст. 314 КПК України закріплене виключення з загального правила, а саме проведення підготовчого судового засідання можливо без обвинуваченого у випадку коли здійснювалося спеціальне досудове розслідування.

В усіх кримінальних провадженнях, у яких обвинувачені знаходяться на окупованій території України, здійснювалось спеціальне досудове розслідування. Таким чином чинне кримінальне процесуальне законодавство допускає проведення підготовчого судового засідання за відсутності обвинуваченого.

При цьому в обов'язок суду входить належним чином викликати в судові засідання обвинуваченого.

Порядок здійснення виклику до суду регламентований в ст. 135 КПК України. За загальним правилом, визначеним в ч. 1 ст. 135 КПК України, обвинувачений викликається до суду шляхом вручення повістки про виклик шляхом надсилання її поштою, електронною поштою, факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою.

Разом з цим в ч. 8 ст. 135 КПК України міститься спеціальна норма щодо виклику особи, стосовно якої існують достатні підстави вважати, що така особа, зокрема, перебуває на тимчасово окупованій території України, та існує обґрунтована неможливість вручення їй повістки в загальному порядку. В такому випадку можливий виклик особи шляхом розміщення повістки про виклик в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. Після розміщення такого оголошення особа вважається такою, яка належним чином повідомлена про виклик.

Частиною 5 статті 139 КПК України закріплено, що неприбуття до суду більш як два рази обвинуваченим, який, зокрема, перебуває на тимчасово окупованій території України вважається таким, що ухиляється від явки до суду та щодо такої особи можливо здійснення спеціального судового провадження.

Отже, чинний кримінальний процесуальний закон України, за наявності доведеного факту перебування обвинуваченого на тимчасово окупованій території, допускає судовий виклик такої особи лише шляхом здійснення публікацій повісток про судовий виклик в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. В разі неявки обвинуваченого до суду два рази після розміщення вказаних публікацій, то особа вважається такою, що ухиляється від явки до суду у зв'язку з чим можливий розгляд справи за відсутності обвинуваченого.

Такий порядок виклику обвинуваченого та подальший розгляд справи за відсутності обвинуваченого кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (*in absentia*) спрощує судам розгляд кримінальних проваджень.

Однак, на нашу думку при вирішенні питання про розгляд справи без обвинувачених (*in absentia*) важливим є вирішення питання чи відповідає застосований державою порядок виклику до суду обвинувачених, що перебувають на тимчасово окупованій території, та подальший розгляд судових справ без обвинувачених (*in absentia*), вимогам ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1] (далі – Конвенція).

Висновки Європейського суду з прав людини (далі – Суд; ЄСПЛ) щодо розгляду справи за відсутності особи викладені зокрема в рішеннях у справах «COLOZZA проти ІТАЛІЇ», «SOMOGYI проти ІТАЛІЇ», «SEJDOVIC проти ІТАЛІЇ».

Так, з рішення Суду від 12 лютого 1985 р. у справі «COLOZZA проти ІТАЛІЇ» [9] (заява № 9024/80) вбачається, що судом Італії справа щодо пана COLOZZA була розглянута *in absentia* лише на підставі того, що він вважався особою, яка ухилялася від суду. Висновок про що був зроблений лише на підставі його відсутності за колишнім місцем проживання. Про розгляд судом справи пан COLOZZA особисто не повідомлявся. За таких умов ЄСПЛ встановив порушення ст. 6 Конвенції оскільки у справі були відсутні докази відмови пана COLOZZA від свого права бути присутнім під час судового розгляду своєї справи.

У іншій справі Суд у рішенні від 18 травня 2004 р. у справі SOMOGYI проти ІТАЛІЇ [11] (заява № 67972/01) звернув увагу на те, що особа під час кримінального провадження щодо неї має право приймати участь у слуханні справи, має право на захист, на допит свідків, мати перекладача. На думку Суду можливість особи скористатися цими правами без особистої присутності є сумнівною. Також у цьому рішенні Судом зазначене важливе твердження про те, що провадження, проведене за відсутності підсудного, саме по собі не є несумісним зі статтею 6 Конвенції, але при цьому обов'язково необхідно встановити факт відмови особи від свого права заявлятися до суду та захищати себе. Конвенція надає Договірним державам широку свободу у вжитті заходів щодо відповідності правових систем вимогам ст. 6 Конвенції. При цьому вжиті заходи повинні бути ефективними та досягати результату, передбаченого Конвенцією. На думку Суду обов'язок перевіряти обізнаність обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження покладений на національні суди. Суд визнав порушенням ст. 6 Конвенції не вжиття національними судами Італії заходів щодо перевірки факту обізнаності обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження.

Важливим також є рішення Суду від 1 березня 2006 р. [10] у справі «SEJDOVIC проти ІТАЛІЇ» (заява № 56581/00). У цьому рішенні Суд зазначив загальні принципи заочного розгляду справи, якими є право особи брати участь у слуханні справи щодо нього, право на захист, на допит свідків, мати перекладача. Провадження, проведене за відсутності підсудного, саме по собі не є несумісним зі статтею 6 Конвенції, але при цьому обов'язково необхідно встановити факт відмови особи від свого права з'являтися до суду та захищати себе. Конвенція надає Договірним державам вживати заходів щодо відповідності правових систем вимогам ст. 6 Конвенції. При цьому вжиті заходи повинні бути ефективними та досягати результату, передбаченого Конвенцією. Конвенція не забороняє обвинуваченому відмовитись від явки до суду, але ця відмова повинна бути доведена. При цьому статус «втікача» у обвинуваченого не є беззаперечним доказом відмови особи від свого права з'являтися в судові засідання. У цій справі Суд визнав порушення ст. 6 Конвенції у зв'язку з відсутністю доказів обізнаності обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження.

З наведених рішень вбачається, що Суд обов'язковою передумовою розгляду справи за відсутності особи (*in absentia*) визначає з'ясування національним судом питання обізнаності такої особи про наявне щодо неї кримінальне провадження. На переконання Суду за відсутності доказів цього розгляд справи є порушенням права особи на справедливий судовий розгляд.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [8] та ч. 5 ст. 9 КПК України судами України Конвенція застосовується та практика Суду враховується як джерело права.

Таким чином висновки Суду, які містяться, зокрема, в рішеннях у справах «COLOZZA проти ІТАЛІЇ», «SOMOGYI проти ІТАЛІЇ», «SEJDOVIC проти ІТАЛІЇ» мають враховуватися судами України під час розгляду кримінальних проваджень.

Як вище зазначалося, частиною 8 статті 135 КПК України визначений спеціальний порядок виклику в судові засідання обвинувачених, які перебувають на тимчасово окупованій території України.

Так, відповідно до ч. 8 ст. 135 КПК України: «Повістка про виклик особи, стосовно якої існують достатні підстави вважати, що така особа ... перебуває на тимчасово окупованій території України, ... публікується в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. Особа ... вважається такою, яка належним чином повідомлена про виклик, з моменту опублікування повістки про її виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора».

Частиною 5 ст. 139 КПК України закріплено, що неприбуття обвинуваченого на виклик без поважної причини більш як два рази є його ухиленням від явки на судовий виклик та є підставою для здійснення спеціального судового провадження.

Отже, чинним КПК України визначений алгоритм дій суду перед прийняттям рішення про розгляд кримінального провадження без обвинуваченого (*in absentia*), а саме: необхідно встановити наявність пред'явленого особі обвинувачення, зокрема за ст.ст. 111, 111-1 КК України; встановити знаходження обвинуваченого на тимчасово окупованій території України; здійснити виклик обвинуваченого до суду шляхом здійснення публікацій повісток про судовий виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора; встановити факт ухилення обвинуваченого від явки до суду (неприбуття на виклик суду більш як два рази).

Вказаний алгоритм дій, беззаперечно, облегшує роботу судам у виклику обвинувачених, які перебувають на тимчасово окупованій території України, та у прийнятті рішення про розгляд кримінального провадження без обвинуваченого (*in absentia*).

Але чи є вжитий державою захід, закріплений в ч. 8 ст. 135, ч. 5 ст. 139 КПК України, ефективним заходом в розумінні ст. 6 Конвенції та чи досягає такий захід результату, передбаченого статтею 6 Конвенції?

Зі змісту норми права, яка закріплена в ч. 8 ст. 135 КПК України, випливає, що особа, яка перебуває на тимчасово окупованій території, може бути викликана до суду в спеціальному порядку, а саме лише шляхом публікації повісток про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора.

Законодавець пов'язує належне повідомлення обвинуваченого про виклик до суду лише з моментом розміщення таких оголошень.

У вищезгаданих рішеннях Суд зазначав, що набуття особою певного статусу (втікача) не є безумовною підставою для розгляду справи за його відсутності. В матеріалах справи повинні міститись докази обізнаності особи про наявне щодо нього кримінальне провадження та відмови останнього від участі в судовому засіданні.

Законодавець спеціальний порядок судового виклику обвинуваченого (ч. 8 ст. 135 КПК України) встановив на підставі перебування особи на певній території (перебування на окупованій території). На думку законодавця в цьому випадку для належного виклику особи достатньо опублікувати повістки про виклик. На думку законодавця день публікації відповідних оголошень є моментом належного повідомлення особи.

На нашу думку очевидним є те, що вказаний спосіб виклику обвинуваченого в судове засідання суперечить прецедентній практиці Суду, яка наведена вище. Перебування особи на тимчасово окупованій території не є підставою застосовувати спрощений порядок його виклику до суду та в подальшому розглядати справу без обвинуваченого (*in absentia*).

Пов'язування факту належного повідомлення особи з моментом розміщення оголошень також на нашу думку суперечить прецедентній практиці Суду. Оскільки очевидно, що факт розміщення оголошень беззаперечно не підтверджує ознайомлення особи, яка викликається, з цими оголошеннями.

Таким чином вжитий державою захід, закріплений в ч. 8 ст. 135, ч. 5 ст. 139 КПК України, не досягає результату, визначеному в ст. 6 Конвенції, тобто не підтверджує відмову обвинуваченого від своїх прав бути присутнім в судовому засіданні, захищати себе самостійно.

Відповідно розгляд кримінальних проваджень за відсутності обвинувачених (*in absentia*), які викликалися в судові засідання лише в порядку, передбаченому ч. 8 ст. 135 КПК України, є порушенням ст. 6 Конвенції, та дає право засудженим вимагати в Суді стягнення з України справедливої сатисфакції.

На нашу думку для зменшення ризику звернення таких обвинувачених до Суду судам України необхідно перевіряти наявність в матеріалах справи доказів обізнаності обвинуваченого про наявне щодо нього кримінального провадження та, в разі необхідності, вживати заходів щодо належного повідомлення особи.

Верховний Суд у ряді своїх судових рішень надав оцінку способам повідомлення особи про наявне щодо нього кримінальне провадження та зазначив, що розгляд кримінального провадження за відсутності обвинуваченого (*in absentia*) без належного його повідомлення про розгляд справи щодо нього є істотним порушенням норм кримінального процесуального права.

Так, Верховний Суд у постанові від 13 червня 2019 р. [6] у справі № 607/9498/16-к зробив висновок, що для розгляду кримінального провадження без обвинуваченого ключове значення відіграє обізнаність обвинуваченого про наявне відносно нього кримінального провадження.

В іншій справі № 326/1385/18 Верховний Суд у постанові від 04 листопада 2021 року [5] дійшов висновку, що матеріали справи містять докази належного повідомлення обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження. Такими доказами були: публікації повісток на сайті; направлення повісток і повідомлення про підозру за місцем фактичного знаходження особи; вручення захиснику для передачі підозрюваному повідомлення про підозру та повістки про виклик; вручення повідомлення про підозру та повістки про виклик підозрюваного за останнім місцем реєстрації підозрюваного – першому заступнику голови міської ради, голові ОСББ та свідку, який постійно спілкується з підозрюваним; допитом свідка; направлення відповідних процесуальних документів за допомогою месенджера «Viber» на номер телефону, яким користувався підозрюваний. При цьому Верховний Суд вважав, що направлення відповідних процесуальних документів за допомогою месенджера «Viber» на номер телефону, яким користувався підозрюваний, були як додаткові заходи, які не підміняли собою визначені КПК України, а лише доповнювали їх.

У постанові Верховного Суду від 10 березня 2020 р. [4] (справа № 242/3982/16-к) зазначено, що матеріали справи містять докази належного повідомлення обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження. Такими доказами є: направлення поштою на адресу проживання та роботи підозрюваного повідомлення про підозру з перекладом на російську мову, а також повістку про виклик на допит до прокуратури; повідомлення особи про підозру шляхом направлення листа з додатками до Генерального консульства РФ у м. Харкові щодо забезпечення відповідних заходів; направлення до компетентних органів Російської Федерації запиту щодо надання міжнародної правової допомоги по

кримінальному провадженню; здійснення з метою вручення повідомлення про підозру дзвінка на номер телефону приймальні підозрюваного.

Отже, в наведених постановах Верховний Суд звернув уваги на способи повідомлення осіб, які перебувають на тимчасово окупованих територіях України. Такими способами фактично може бути будь-який спосіб, який може підтвердити факт обізнаності особи про його кримінальне переслідування.

Проведений аналіз дозволив зробити наступні **висновки**: 1) при вирішенні питання розгляду кримінального провадження без обвинуваченого (*in absentia*) необхідно дотримуватись такого алгоритму: встановити наявність пред'явленого особі обвинувачення, зокрема за ст.ст. 111, 111-1 КК України; встановити знаходження обвинуваченого на тимчасово окупованій території України; здійснити виклик обвинуваченого до суду шляхом здійснення публікацій повісток про судовий виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора; перевірити наявність у справі доказів, які підтверджують обізнаність обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження; встановити факт ухилення обвинуваченого від явки до суду (неприбуття на виклик суду більш як два рази); 2) вжитий державою захід, закріплений в ч. 8 ст. 135, ч. 5 ст. 139 КПК України, який дозволяє викликати обвинуваченого в судові засідання лише шляхом розміщення повісток про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора не підтверджує обізнаність обвинуваченого про кримінальне провадження. Відповідно не є ефективним заходом оскільки не досягає результату, визначеному в ст. 6 Конвенції, а саме, що обвинувачений відмовився від своїх прав бути присутнім в судовому засіданні, захищати себе самостійно. В такому випадку розгляд справи без обвинуваченого (*in absentia*) є порушенням ст. 6 Конвенції та може привести до стягнення Судом з держави справедливої сатисфакції, що на має переконання є не допустимим; 3) при вирішенні питання розгляду справи в порядку спеціального судового провадження особливу увагу судам слід приділяти перевірці належного повідомлення обвинуваченого про наявне щодо нього кримінальне провадження. Доказами обізнаності обвинуваченого можуть бути будь-які докази, які прямо підтверджують вказану обставину, а саме: показання свідків, направлення повісток про виклик до суду обвинуваченому на: його особисту електронну пошту, електронну пошту його місця роботи; на месенджер на номер телефону, яким користувався обвинувачений; публікація в засобах масової інформації висловлювання обвинуваченим думки з приводу пред'явленого йому обвинувачення, тощо.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
4. Постанова Верховного Суду у справі № 242/3982/16-к від 15 жовтня 2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85238626>.
5. Постанова Верховного Суду у справі 326/1385/18 від 04 листопада 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101100299>.
6. Постанова Верховного Суду у справі № 607/9498/16-к від 13 червня 2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82492181>.
7. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

9. Case of Colozza v. Italy. *European Court of Human Rights*. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57462%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57462%22]}).

10. Case of Sejdic v. Italy. *European Court of Human Rights*. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-72629%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-72629%22]}).

11. Case of Somogyi v. Italy. *European Court of Human Rights*. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-61762%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-61762%22]}).

Надійшла до редакції 04.02.2025

References

1. Konventsia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] vid 04.11.1950. Ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid 17.07.1997. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. [in Ukr.].

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].

3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr.].

4. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 242/3982/16-k vid 15 zhovtnia 2019 r. [Resolution of the Supreme Court in case No. 242/3982/16-k of October 15, 2019]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85238626>. [in Ukr.].

5. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi 326/1385/18 vid 04 lystopada 2021 r. [Resolution of the Supreme Court in case 326/1385/18 of November 4, 2021]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101100299>. [in Ukr.].

6. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 607/9498/16-k vid 13 chervnia 2019 r. [Resolution of the Supreme Court in case No. 607/9498/16-k of June 13, 2019]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82492181>. [in Ukr.].

7. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini [On the introduction of martial law in Ukraine] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 № 64/2022. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>. [in Ukr.].

8. Pro vykonannia rishen ta zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [On the Execution of Decisions and Application of the Practice of the European Court of Human Rights] : Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2006 r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>. [in Ukr.].

9. Case of Colozza v. Italy. *European Court of Human Rights*. Retrieved from [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57462%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57462%22]}).

10. Case of Sejdic v. Italy. *European Court of Human Rights*. Retrieved from [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-72629%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-72629%22]}).

11. Case of Somogyi v. Italy. *European Court of Human Rights*. Retrieved from [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-61762%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-61762%22]}).

ABSTRACT

Denys Ignatiev. Ensuring the right to a fair trial during criminal proceedings (in absentia)

The article is devoted to the study of the issue of consideration of criminal proceedings without the accused, who is in the temporarily occupied territory of Ukraine. The issue of compliance of the method of summons introduced in Part 8 of Article 135 of the Criminal Procedure Code of Ukraine with the requirements of Article 6 of the Convention is investigated. Using the example of the judicial practice of the Supreme Court, the methods of notifying the accused of the criminal proceedings against him are given. The conclusion is made that the measure taken by the state (Part 8 of Article 135 of the Criminal Procedure Code of Ukraine) regarding the notification of the accused, who is in the temporarily occupied territory of Ukraine and further consideration in absentia is not in accordance with Article 6 of the Convention.

The results of the study have been summed up. When deciding on the issue of considering criminal proceedings without the accused (in absentia), it is necessary to adhere to the following algorithm: establish the presence of charges brought against the person, in particular under Articles 111, 111-1 of the Criminal Code of Ukraine; establish the location of the accused in the temporarily occupied territory of Ukraine; summon the accused to court by publishing summonses in the mass media of nationwide distribution and on

the official website of the Prosecutor General's Office; verify the presence of evidence in the case confirming the accused's awareness of the criminal proceedings against him; establish the fact of the accused's evasion of appearing in court (failure to appear at the court summons more than twice).

2) The measure taken by the state, enshrined in Part 8 of Article 135, Part 5 of Article 139 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, which allows summoning the accused to a court session only by placing summons in the mass media of nationwide distribution and on the official website of the Prosecutor General's Office, does not confirm the accused's awareness of the criminal proceedings. Accordingly, it is not an effective measure because it does not achieve the result specified in Art. 6 of the Convention, namely, that the accused has waived his rights to be present at the court session and to defend himself independently. In such a case, consideration of the case without the accused (in absentia) is a violation of Art. 6 of the Convention and may lead to the Court's recovery of just satisfaction from the state, which, in my opinion, is inadmissible.

When deciding on the issue of considering a case in the order of special court proceedings, special attention should be paid by the courts to verifying the proper notification of the accused about the criminal proceedings against him. Evidence of the accused's knowledge may be any evidence that directly confirms the specified circumstance, namely: witness statements, sending summonses to the court to the accused to: his personal email, email of his place of work; to the messenger at the phone number used by the accused; publication in the mass media of the accused's expression of opinion regarding the accusation against him, etc.

Key words: *consideration of criminal prosecution regarding the validity of the accusation (in absentia), special trial, criminal trial, prosecution, trial, charges.*